

Za gospodarje

Maribor, dne 25. marca 1936.

Le vkup, uboga gmajna!

Ta klic »Slov. Gospodarja« je tako pomemben in primeren sedanjemu času, da ga ne smemo prezreti ali zanemariti.

Združujmo se v obnovljeni »Kmečki zvezi«, ker v združenju je moč. Pregovor pravi: »Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal«. Enajsta ura nam bije, smo že čisto na robu propada; če zamudimo to zadnjo uro, se mora naša gospodarska eksistenca zrušiti.

Cene kmetijskih pridelkov so že čisto padle do ničle. To nam pokaže primer z živino. Za uporabo bika je treba plačati po 12 do 15 Din. Ko krava povrže tele, če ga rediš, ne prirediš nič; če pa ga hočeš mesarju prodati, moraš vse mleko od krave teletu pustiti. Če računimo od srednje molznice 10 l mleka dnevno po 2 Din liter, znese v enem mesecu, kakor se navadno teleta prodajajo, 600 Din. Tele pa 70 kg teže po 4 Din, kakor so sedaj mesarji cene stlačili, bi dalo komaj 280 Din.

Ravnotako je z lesom. Nekateri trgovci so plačevali kubični meter na žago postavljenih plohov po 120 Din, drugi po 100 Din, tretji za isto blago pa komaj 60 Din. Če prva dva gotova še dosežeta dobiček, zakaj pa tretji tako nesramno tlači ceno? Pritožiti se pa ni kam.

Pri nas v Jugoslaviji je 80% kmetijskega ljudstva in je steber države, pa nima veljave in do zdaj nobenega pravega zastopstva v državi. Obetala se nam je ves čas kmetijska zbornica, pa tisti poslanci, ki so pri zadnjih dveh volitvah bili izvoljeni v narodno skupščino, svoje obljube kmetom niso izpolnili. Šele sedanja vlada, ki ima srce za kmeta, je v finančnem zakonu oskrbela zakonsko možnost, da se po posameznih banovinah ustanovijo kmetijske zbornice. Dokler ne bodo začele poslovati, branimo sami v medsebojni slogi svoje pravice in zahteve. Kmetje, vkup!

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!

Samopomoč kmetov.

Samopomoč kmetov je dosegla popoln uspeh tudi na sejmu pri Sv. Juriju ob južni železnici, ki se je vršil 12. marca t. l. ter je znan kot eden največjih daleč naokrog, saj je bilo prignano tudi preko 700 glav živine. Razni prekupci, mešetarji in ljudje slične vrste so v zgodnjih jutranjih urah na dogonskih cestah pričakali takorekoč vsako živinčce z očitnim namenom, da nepoučene kmete z raznimi izmišljenimi pretvezami pripravijo do tega, da jim za sramotne cene prodajo živino in jo potem sami z mastnim dobičkom prodajo naprej.

Za sejem je bil izvoljen agilen odbor živinorejcev, ki so v sejmišču kot tudi na dogonskih cestah patrolirali in s poučenjem kmetov preprečili nameravano izkoriščanje po mešetarjih ter so le maloštevilni nasledili limanicam teh prekupcev. — Inozemskih kupcev ni bilo ter so se domači mesarji držali do poldneva zelo rezervirano. Ko so pa uvideli, da dobro organiziranega nastopa kmetov ne zlomijo, ker se ti na vidnih tablah označenih cen strogo drže, so začeli nakupovati ter je bilo prodanih preko 150 glav živine. Dosežene cene so bile: voli I. vrste 4.50 do 5 Din, voli II. vrste 3.50 do 4.25 Din, voli III. vrste 3 do 3.50 Din, telice 3.25 do 4.50 Din, krave debele 2.75 do 4.50 Din, krave klobasarice 1.50 do 2.25 Din, teleta 5 do 6 Din. Zelo ugodno in hvalevredno je vplivala tudi kontrola sreskega načelstva, ker se je dognalo, da izvršujejo številni mešetarji in prekupci obrt brez dovoljenja, celo pod pretvezo, da kot mesarski pomočniki nakupujejo za svoje mojstre. Razpaslo se je namreč prekupčevanje v zadnjem času tako zelo, da razven nekaj častnih izjem že skoro noben mesar živine sam kupovati noče.

Cene živini v slovenjgraškem okraju in še kaj.

V soboto je bil pri nas živinski sejem. Po mestu so krožili, ki so kmete opozar-

jali, da naj ne prodajo svoje živine pod ceno. Posebna komisija je pred sejmiščem določila ceno vsakemu živinčetu. Cene so se dvignile povprečno za 1 Din pri kg. Voli so se prej plačevali po 3 do 3.50 Din, ta dan pa po 4 do 4.50 Din. Ista razlika je bila pri plemenski kakor tudi pri klavni živini. Krave so bile prej 2 do 2.50 Din, ta dan pa po 3 do 3.50 Din, klobasarice prej po 1 do 1.50 Din, ta dan pa po 2 do 2.50 Din. Kmetje, ki so prodali živino po novi ceni, so bili s tem zelo zadovoljni ter se bodo tudi v bodoče držali teh navodil. Prvi uspeh se je že pokazal, za prihodnji sejem, ki se vrši v soboto, upamo, da bo ta uspeh še večji.

Seveda imajo tudi tu prekupci svoje prste vmes, ki so premotili nekatere nezavedne kmetovalce, da so prodali živino za vsako ceno. Kolikor pa niso dosegli svojega namena na sejmišču, so pa šli na domove in tam posikali svoje žrtve. Nekateri nevedneži pripisujejo doseženi uspeh Hrvatom. Ne pomislijo pa, da so Hrvatje, kar se tiče složnosti in enotnega nastopa za izboljšanje gospodarskih razmer, še daleč za Slovenci. Spomnimo le na to, da smo morali pred dvema letoma Slovenci iti Hrvatje učiti in spodbujati radi enotnega nastopa proti znižanju cen mleka. Takrat smo šli Slovenci na Hrvaško ter njihove kmete vzdignili proti sramotno nizkim cenam mleka, da so kmetje stopili v stavko, da niso dali več mleka prekupčevalcem za sramotno ceno. To pa je trajalo samo tako dolgo, dokler smo Slovenci sodelovali.

Pozneje pa so Hrvatje popustili in prepustili svojo usodo židovskim in drugim prekupčevalcem.

Če so se Hrvatje, ki so v gospodarskem oziru v nekaterih krajih še mnogo bolj prizadeti, kakor pri nas, se sedaj ob 12. uri, ko jim že teče voda v grlo, se vzbudili in poiskali rešitev v samopomoči »Hrvaški slogi« in skupnem gospodarskem nastopu proti prekupčevalcem in nizkim cenam živine, ni nič posebnega.

Vedeti tudi moramo, da je ravno na Hrvaškem največ živinskih prekupčevalcev, ki se mastijo na račun hrvaškega, pa tudi obmejnega obsotelskega slovenskega kmeta in mesarja. Te pijavke so se že razlezle po vsej Sloveniji. Saj smo bili večkrat priča, da so svoje znane hrvaške buše pritirali po 100 in več kilometrov daleč v Slovenijo na sejem do skrajnih mej Sloveni-

je, pa še preko meje v Avstrijo. S tem so gospodarsko upropaščali slovenskega kmeta-živinorejca.

Kmetje, združimo se v poživljeni »Kmetški zvezik«. Dokler se ne uresniči dolgotrajna želja in zahteva, da dobimo svojo zakonito stanovsko zastopnico »Kmetško zbornico«, je »Kmetška zveza« edina in prava zastopnica kmetkega ljudstva.

Končno: ne omalovažujmo in ne podcenjujmo dela naših prednikov in sedanjih naših voditeljev in zaslužnih mož, ki se mnogo trudijo in veliko delajo za izboljšanje naših gospodarskih razmer in za splošni napredek vsega slovenskega naroda. Ne mečimo jim v zahvalo za njihov trud polen pod noge, marveč podpirajmo njihove napore!

Občni zbor mlekarke zadruge v Slovenjgracu.

V nedeljo 8. marca je imela tukajšnja Mlekarska zadruga svoj 5. redni občni zbor, ki je bil dobro obiskan, saj se ga je udeležilo skoraj 50% vseh članov. Iz poročila načelnika g. Lobeja je bilo posneti, da je zadruga kljub težkim časom, ki so se tekom leta poslabšali, še vendarle dosegla lep napredek. V prihodnje ima zadruga načrt zgraditi ledenico, ki je za razvoj mlekarne nujno potrebna. V to svrho je zadruga prosila kr. bansko upravo za podporo, katero upa doseči. Izdelki zadruge so dobri ter so odjemalci s kvaliteto sira, kakor masla zadovoljni. Maslo je kljub visoki ceni pri nas šlo vedno sproti v denar. Mleko je kljub temu, da smo morali ceno radi pritiska bolnice znatno znižati, še vedno mnogo dražje, kakor kje drugje. Vnovčevanje mleka v mlekarno je edina možnost dohodka našim članom-kmetovalcem. Od članov se želi, da so vsi zavedni, kar je zadruzi le v korist.

Za nadzorstvo je poročal g. Duler, da so se pregledale poslovne knjige in našle v redu. V preteklem letu je zadruga prejela od svojih članov 108.918,5 litrov mleka s povprečno toliščobo 3,2%, kar znači za 0,4% manj napram prejšnjemu letu, ko je znašala toliščoba 3,6%. Plačevalo se je mleko povprečno po Din 1,37, kar znači Din 0,14 manj napram prejšnjemu letu, ko se je plačevalo po Din 1,51. Člani so dobili za mleko Din 149.846,75, od tega zneska se je izplačalo v gotovini 134.702,25 Din, ostanek Din 15.144,50 pa v blagu itd

Izdelalo se je 4425 litrov smetane, 1358 kg masla ter 2045 kg sira; prodalo se je 44.110 litrov mleka, ostalih 60.600 litrov se je predelalo v maslo in sir, umedeno je bilo 3938 litrov, prodane pa 721 litrov smetane, posnetega mleka 38.833, masla se je prodalo 1303 kg, sira pa 1708 kg. 100 litrov mleka je dalo povprečno po 10 litrov smetane, 3.50 kg masla ali 9 kg sira.

Tajnik Vostner je poročal, da je imelo načelstvo v preteklem letu 6 skupnih sej z nadzorstvom, nadzorstvo samo pa je imelo 2 seji. Dopisov je došlo 75, odposlalo pa 99. Članov je bilo v začetku leta 97, med letom je pristopilo 12, odstopila sta 2, tako, da je štela zadruga koncem leta 107 članov z 10.700 Din deležev ter ca. 350 kravami. Računski zaključek za leto 1935 izkazuje Din 206.774.52 prejemkov ter Din 206.366.92 izdatkov, skupni denarni promet znaša Din 413.141.44. Največja je bila v prejemkih kakor tudi v izdatkih postavka za blago, nato v izposojilih ter v upravnih stroških in plačah. Blaga v zalogi koncem leta je bilo za Din 12.681, terjatve na blagu pa Din 17.877.25 dolg na blagu pa Din 10.984.50. Čisti dobiček izkazuje Din 1.175.03, kateri znesek se je pa porabil skupno z Din 3.824.97 rezervnega sklada za odpis nepremičnin, tako da izkazuje zadruga Din 3.824.97 izgube. V rezervnem skladu je še Din 2.789.70. Računski zaključek je bil nato enoglasno odobren. Tudi revizijsko poročilo, ki je za vodstvo zadruge pohvalno, se je z odobravanjem vzelo na znanje.

Pri slučajnostih se je razpravljalo o kvaliteti sira pri nas in drugod ter cenah za blago. Dalje o razlikah cen v drugih krajih, kjer nimajo mlekarn, ali pa iste vodijo zasebniki, kjer so cene mnogo nižje, kakor pri nas ali povsod tam, kjer je združna mlekarna. Omenjajo se cene v Halozah, kjer so cene po Din 0.60 za liter in ne obstoja nobena mlekarna, dalje v Šmarju pri Jelšah in št. Jurju ob Južni železnici, kjer imajo mlekarn zasebniki in so cene mleku tudi pod Din 1.—, dočim združne mlekarn plačujejo mleko vsepovsod nad Din 1.— za liter. Sklenilo se je tudi, da bodo člani zadruge pri vseh tvrdkah, trgovcih in gostilničarjih itd., kjer kupujejo svoje potrebščine, zahtevali, da tudi ti kupujejo mlečne izdelke v domači zadružni mlekarni, da bo domač dekar krožil v domačem okolišu ter se z

njim podpirali domačini med sabo. — Končno je bilo izrečeno zaupanje odboru in uslužbencem za nesebično delo v povzdigo Zadruga.

Ljudski pravnik.

Z zastavo kriti kmečki dolgovl. Z. l. — Le tisti kmečki dolgovl niso zaščiteni, ki so kriti z ročno, to je premično zastavo. Ako pa je dolg krit le s hipoteko, tedaj je še vedno pod zaščito in nasprotno mnenje sreskega sodišča ni pravilno. Pritožite se na višjo instanco, ako Vam zaščitete ne bodo v prvi instanci priznali.

Višina obresti terjatve trgovca. Jurij Rihtarič. Od svoje terjatve, nastale s 1. julijem 1931 sme trgovec Vam, ako ste zaščiten kmet, računati 12% obresti, katere ste 1. 1931 dogovorili, le za čas do 21. aprila 1932. Od tega dne naprej do 23. novembra 1933 Vam ne sme računati — ako Vas ni tožil — največ 10% obresti; ako Vas je pa takrat tožil, le 6% obresti. Od 23. novembra 1933 dalje sme zahtevati le 1% obresti. Plačati ste dolžan (takoj, ako doslej še niste) le obresti za čas od 23. novembra 1933 do 15. novembra 1934 v višini 1%. V ostalem pa boste plačevali svoj dolg po odplačilnem načrtu B in sicer počenši s 15. novembrom 1936. Pri tem je glavnici dolga, kakor je obstojala na dan 20. aprila 1932, prišteti neplačane in še ne zastarane obresti do dne 23. novembra 1933 in sicer v višini, kot smo zgoraj razložili; nadalje obresti od 16. novembra 1934 do 15. novembra 1935 (v višini 1%). Glavnici dolga se prištevajo tudi pravomočno prisojeni pravdni in izvršilni stroški, ki so nastali do 23. novembra 1933. Na drugi strani pa se upniku, ki je ubral izza dne 20. aprila 1932 od dolžnika kmeta višje obresti, nego je zgoraj popisano, odbije presežek od glavnice dolga. Od tako izračunanega zneska glavnice boste morali 15. novembra 1936 plačati anuiteto v višini 4% in nič drugega. Druga anuiteta (v višini 5%) bo zapadla šele 16. novembra 1937 itd.

Nemožnost plačila. Jurij Rihtarič. Ako ste zaradi elementarnih nezgod (pozebe, toče, poplave, suše, požara, posledic od škodljivcev, kužnih bolezni in pod.) zašli v nemožnost opraviti plačila po uredbi o zaščiti kmetov, sme pristojno sresko sodišče na Vašo prošnjo odložiti prisilno iz-

terjavo obroka celoma ali deloma, vendar največ za leto dni. Sodišče odloči o tem po zaslišanju obeh strank in po izvedbi ponujenih dokazov; vselej pa mora sodišče zaprositi tudi mnenje področnega strokovnega organa banovine. Ta olajšava se sme ob istih pogojih tudi ponoviti.

Rubež živine. Krist Prepotnik. Ako Vam je kmetijstvo glavni vir za vzdrževanje samega sebe in svoje rodbine, se Vam ne sme zarubiti: dva vola ali dva vprežna konja, ena krava s teletom do enega leta, deset ovac ali pet svinj ali pet koz in toliko živeža ali krme in stelje, kolikor je tega treba za Vas, za Vašo rodbino in za živali, izvzete od izvršbe, do novega pridelka ali krme. To velja tudi za one kmete, ki nimajo lastne zemlje za obdelovanje, ampak obdelujejo tujo zemljo. Ako Vam kaj od navedene živine zarubijo, predlagajte takoj ustavitev izvršbe; zadošča navaden predlog kolkovan s 5 Din.

Podaljšanje plačilnih rokov in znižanje obrestne mere. Za oboje sme pri pristojnem sodišču zaprositi kmet, ki misli, da ne more zadostiti svojim obveznostim (na plačilo obresti in anuitet kot je bilo zgoraj popisano) in čigar dolgovi znašajo več ko 20% vrednosti njegove imovine. Če poravnava z vsemi upniki ne uspe, dovoli sodišče kmetu podaljšavo plačilnega roka do največ 25 let v enakih letnih obrokih ob znižbi obrestne mere od 4½%, toda ne izpod 2%.

Gospodarska obvestila.

Čebelarstva podružnica pri Sv. Trojici v Slov. goricah priredi v nedeljo 29. t. m. m. čebelarški tečaj. Dopoldne ob 11. uri bo v samostanski dvorani teoretičen pouk. Popoldne pa bo praktičen pouk pri čebelnjaku g. Matjašiča v Gočovi. Predaval bo čebelarški potovalni učitelj g. Henrik Peter nel iz Celja. Čebelarji in prijatelji čebelarstva, vabljeni!

Lanskoletno sadje se v neprimernih shrambah zelo slabo drži. Rjava in črna gniloba sta velike količine sadja uničili. Glede sort sta se pokazala najbolj odporna mošancelj in bobovec, manj londonski pepink in vivanka. Zelo slabo se je obnesla kanadka, odnosno vse sorte, ki imajo hrapavo kožo. Prodajne cene na veliko so od 4 Din dalje in sicer po kakovosti blaga. Te cene so mišljene pri producentu in se bodo do konca marca gotovo še nekaj dvignile. Ameriško sadje ima na Du-

naju nižjo ceno kakor domače sadje, kar je zelo povoljno za naše sadje. Četudi je ameriško sadje glede zunanosti lepše od našega, se vendar ne more meriti glede okusa z našim sadjem.

Enodnevni tečaj za zatiranje škodljivcev in boleznih in o škropljenju sadnega drevja se vrši v soboto, dne 4. aprila t. l., na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in 14. do 18. ure.

Cene in sejmska poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 21. marca so pripeljali 83 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12 Din, slanina istotako. Kmetje so pripeljali 8 voz sena po 50—60, 7 slame 28—35, 19 voz krompirja 0.75—1, 42 vreč čebule 2.50—3. Česen 8—10, zelje 0.50—3, kisló zelje 4, 1 kg glavnote solate 14—16, 1 kg radiča 10—12. Jabolke 3—8, suhe slive 9—12, celí orehi 10, luščeni 28. Pšenica 1.50, rž 1.50, ječmen 1.50, kuruza 1.25—1.50, oves 1, proso 1.50, ajda 1, proseno pšeno 3.50, ajdovo 3, fižol 2—3. Smetana 8—10, surovo maslo 24, čajno 24—30. Prinesli so 276 kokoši 18—25, 496 piščancev 30—55, 4 gosi 30—35, 28 puranov 30—55, 8 rac 18—20 in 4 kozlički 40—50 Din.

Mariborski svinjski sejem. Na svinjski sejem dne 20. marca je bilo pripeljanih 207 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari, komad 70—100, 7—9 tednov 120—145, 3—4 mesece 170—230, 5—7 mesecev 245—340, 8—10 mesecev 370—510, 1 leto 540—900 Din. 1 kg žive teže 6—7 Din, 1 kg mrtve teže 7.50—9.50 Din. Prodanih je bilo 126 svinj.

Živinjski sejem v Ptuj. Konjski in goveji sejem v torek 17. t. m. je bil prav dobro založen in tudi kupčija je bila zelo živahna. Prignali so 119 volov, 235 krav, 8 bikov, 39 juncev, 54 telic, 11 telet in 216 konj, skupaj 682 glav živine. Od teh so prodali 258 komadov, torej okrog 43% prignane živine. Cene goveji živini so se le za malenkost dvignile in sicer so bile naslednje: voli 2.40—4 Din, krave 2—2.65, bikí 2.60—3, junci 2.40—3, telice 3—4 Din za 1 kg žive teže. Cene konjem pa so od zadnjega sejma znatno narasle in sicer so prodajali iste po kakovosti od 600 do 5000 Din, žrebeta pa od 700 do 2000 Din. — Prihodnji konjski in goveji sejem bo 7. aprila 1936.